

ЛІТЕРАТУРА

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 р. № 896 «Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна XXI століття")» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?reg=896-93-%EF>.
2. Гальчинский А. Неспособность власти сформировать конструктивную стратегію преобразований обуславливает её бесперспективность / Анатолий Гальчинский // Фондовый рынок. — 2011. — № 36. — С. 2–6.
3. Теньков С. Вузи матимуть свої рейтинги / Сергій Теньков // Юридичний вісник України. — 28 січня – 3 лютого 2012. — № 4. — С. 10.
4. Абакумов С.А. Гражданское общество и власть: противники или партнёры / С.А. Абакумов. — М.: Галерея, 2005. — 296 с.
5. Про академічну свободу і автономію вищих навчальних закладів: Декларація ухвалена на 68-й Генеральній асамблеї Всесвітньої університетської служби 10.09.1988 р. (м. Ліма) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rpd.univ.kiev.ua/bolon_proc/lima.php.
6. Ерфуртська декларація «До відповідального університету двадцять першого століття» від 1-2 березня 1996 р. (м. Ерфурт) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rpd.univ.kiev.ua/bolon_proc/erfurt.php.
7. Проект Закону України «Про вищу освіту» № 9655 від 28.12.2011 р.: [ініціатор (автор) – М. Азаров, Кабінет Міністрів України] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=42241.
8. Спілка ректорів вузів України схвалила проект Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року [на засіданні 20.12.2011 р. (м. Харків)] / Прес-служба Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244807967&cat_id=244277212.
9. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=1349849p6>.
10. Академія праці і соціальних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socosvita.kiev.ua/about/history>.
11. Федерація професійних спілок України – засновник Академії праці і соціальних відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://socosvita.kiev.ua/founder>.

УДК 347.77.043: 351.82

ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ УЧАСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИНАХ

Петров Є.В., к.ю.н., доцент

Донецький юридичний інститут Міністерства внутрішніх справ України

Статтю присвячено аналізу інституту ліцензування господарської діяльності як однієї з форм участі публічної адміністрації в адміністративно-господарських відносинах. Автором визначаються особливості організаційних форм участі публічної адміністрації в адміністративно-господарських відносинах, формулюється визначення ліцензійної процедури, висловлюються пропозиції щодо закріплення на нормативному рівні принципів ліцензійної процедури.

Ключові слова: господарювання, публічна адміністрація, адміністративно-господарські відносини, ліцензування, адміністративні процедури.

Петров Е.В. ЛИЦЕНЗИРОВАНИЕ КАК ОРГАНИЗАЦИОННЫЙ ИНСТРУМЕНТ УЧАСТИЯ

ПУБЛИЧНОЇ АДМИНІСТРАЦІЇ В АДМИНІСТРАТИВНО-ХОЗЯЙСТВЕННИХ ОТНОШЕНИЯХ

/ Донецький юридический інститут Міністерства внутрішніх дел України, Україна

Статья посвящена анализу института лицензирования хозяйственной деятельности как одной из форм участия публичной администрации в административно-хозяйственных отношениях. Автором определяются особенности организационных форм участия публичной администрации в административно-хозяйственных отношениях, формулируется определение лицензионной процедуры, высказываются предложения касательно закрепления на нормативном уровне принципов лицензионной процедуры.

Ключевые слова: хозяйствование, публичная администрация, административно-хозяйственные отношения, лицензирование, административные процедуры.

Petrov E.V. LICENSING AS AN ORGANIZATIONAL TOOL PARTICIPATION OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE ADMINISTRATIVE AND COMMERCIAL RELATIONS / Donetsk law institute of the Ministry of internal affairs of Ukraine, Ukraine

The article is devoted to the analysis of such institute as licensing of economic activity as one of the important forms for the participation of public administration in administrative and economic activity. The author defines the peculiarities of organizational forms for the participation of public administration in administrative and economic relations, defines the licensing procedure, proposes to entrench the principles of licensing procedure in law. The author solves many important problems in order to achieve the goal mentioned in the article. He describes peculiarities of organizational means for participation of public administration in administrative and economic relations, designates the institute of licensing of certain types of economic activity generally, makes specific proposals, which are directed on enhancing the effectiveness of the institute of licensing.

Distinctions of the tools of participation of public administration in administrative and economic relations from direct (administrative) mechanisms are specified in the article. The author proves an opinion that only such types of activity must be licensed which can damage public interests, threaten rights, freedoms and legal interests of private persons if these activities are conducted without any control. In order to achieve this goal it is proposed to define in law the features (conditions) which will prove the necessity of applying licensing procedure to different types of economic activity. In order to solve the problem on licensing procedure in legislation including science it is necessary to acknowledge that licensing procedure is the element of administrative and economic law. The definition "licensing" which is allocated in legislation is analyzed critically. The author gives his own interpretation of this definition. It is proved that legislation in force should include the principles of licensing. It will assist to regulate the mentioned relations more effectively. The stages of conducting licensing procedure are analyzed. It is specified that they consist of a variety of diverse elements which can not be combined under the definition "licensing". First of all it refers to public and service (giving licenses) and test activity of the subjects of public administration as they are distinguished by variety of features.

It is concluded in the article that Ukrainian legislation on licensing of specified types of licensing activity must be improved. It can be achieved by unification of licensing procedures, establishment of the same principles, stages and terms for their exercise. Proposition to include representatives of community, independent experts into the structure of licensing subjects is of current interest. It would make the licensing procedure more transparent, open and unbiased what is the most important.

Key words: commercial management, public administration, administrative relations, licensing and administrative procedures.

На фоні світової фінансової кризи, гальмування економічних показників розвитку України актуальності набуває питання про перегляд механізмів впливу держави на сферу господарювання. Без перегляду існуючих у даній сфері підходів, на наш погляд, неможливо принципово змінити ситуацію на краще. З огляду на це, перед юридичною наукою постають нові завдання, пов'язані з виробленням оновлених пропозицій щодо удосконалення правових засад публічного регулювання економіки.

Аналіз наукової літератури показує, що зазначеною проблематикою цікавиться доволі велика плеяда українських авторів, серед яких насамперед необхідно назвати прізвища В.В. Галунька, О.П. Гетманець, В.С. Лук'янця О.В. Прудивуса, О.П. Рябенко. Ознайомлення з працями названих вчених показує, що вони питання правового регулювання публічного управління економікою (сферою господарювання) розглядають переважно комплексно, тобто без виділення серед існуючих методів (способів) впливу на суб'єктів господарювання окремих їх груп ви видів. Однак подібний підхід, на нашу думку, є подекуди вразливим, оскільки не дозволяє сконцентруватися на особливостях та специфіці дії тих або інших механізмів публічного регулювання економіки.

З огляду на це, метою даної статті є аналіз одного з найважливіших організаційних інструментів участі публічної адміністрації в адміністративно-господарських відносинах, яким є ліцензування. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд взаємопов'язаних завдань: охарактеризувати особливості організаційних інструментів участі публічної

адміністрації в адміністративно-господарських відносинах; надати загальну характеристику інституту ліцензування окремих видів господарської діяльності; висловити конкретні пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності інституту ліцензування.

Переходячи до аналізу організаційних інструментів участі публічної адміністрації в адміністративно-господарських відносинах, наголосимо насамперед на тому, що їх головними відмінностями від прямих (адміністративних) механізмів участі публічної адміністрації у адміністративно-господарських відносинах, представлених інститутами контролю та нагляду за господарською діяльністю, антимонопольного регулювання, регулювання цін та тарифів, є те, що вони: по-перше, застосовуються не за ініціативою публічної адміністрації, а внаслідок відповідного звернення суб'єкта господарювання; по-друге, їх вплив на суб'єктів господарювання є опосередкованим. Він не тягне за собою примушення їх до певної діяльності (рішень чи бездіяльності); по-третє, наслідком застосування організаційних інструментів є розширення сфер (можливостей) функціонування суб'єктів господарювання. Інакше кажучи, вони носять для їх правового статусу не обмежувальний, а навпаки розширювальний характер.

Організаційні інструменти діяльності публічної адміністрації складають зміст публічно-сервісної діяльності останньої, якій в останні часи у літературі приділяється доволі багато уваги. Так, наприклад, В.Б. Авер'янов з цього приводу писав, що в сучасних умовах саме публічно-сервісна діяльність публічної адміністрації набуває особливої ваги, оскільки, з огляду на положення Конституції України, основне завдання публічної влади полягає в утвердженні та забезпеченні прав приватних осіб [1, 240-248]. Із зазначеною думкою, дійсно, необхідно погодитися і визнати її в якості орієнтиру для розвитку національної публічної адміністрації. Проте, на наш погляд, під час виведення публічно-сервісної діяльності, так би мовити, на перший план потрібно діяти доволі обережно та у вищій мірі виважено. Це пов'язано з тим, що назва форма діяльності може бути реалізованою далеко не у всіх галузях публічного управління. Її запровадження доцільно лише у тих сферах, які не відносяться до стратегічних, тобто тих, з якими безпосереднім чином пов'язана державна та національна безпека. Держава не може дозволити, щоб реалізація її основних функцій здійснювалась залежно від бажання чи небажання приватного сектору. Мова в даному випадку йде про необхідність чіткого поділу функцій держави на ті, що мають реалізовуватися у владно-управлінському порядку та ті, реалізація яких може здійснюватися через залучення приватних осіб або, взагалі, передаватися на виконання останнім. І лише після цього, доцільно ставити на обговорення питання про те, де і у яких межах може бути використана публічно-сервісна діяльність.

Одним з основних способів організаційного впливу публічної адміністрації на суб'єктів господарювання є інститут ліцензування господарської діяльності. У межах названого інституту виникає чимала кількість адміністративно-господарських відносин, спрямованих на забезпечення узгодженого функціонування бізнесу та держави.

Інститут ліцензування господарської діяльності розпочав своє функціонування у нашій державі на початку 90-х рр. на підставі Закону Української РСР «Про підприємництво» [2] та Постанови Ради Міністрів Української РСР від 15 квітня 1991 р. № 99 «Про порядок видачі суб'єктам підприємницької діяльності спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення окремих видів діяльності та про розмір плати за державну реєстрацію суб'єктів підприємництва» [3]. Протягом наступних років було прийнято ще низку нормативних актів із зазначеного питання. Своєрідним підсумком у цій сфері став Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [4], а також Господарський кодекс України (абз.2 ч.2 ст.12, ст.14, ч.3 ст.43 та ряд інш.) [5].

Аналіз існуючих нормативних актів з питань ліцензування господарської діяльності, а також практики діяльності суб'єктів публічної адміністрації, задіяних у видачі ліцензій, дозволяє зробити висновок, що держава планомірно збільшує кількість видів діяльності, зайняття якими вимагає отримання ліцензії. Подібна тенденція, з одного боку, є зрозумілою, оскільки завдяки ній збільшуються розміри фінансових надходжень до бюджету. Однак така вигода є, на наш погляд, вельми умовною, оскільки посилення «ліцензійного тиску» на суб'єктів господарювання гальмує економічні перетворення у країні. Зрозуміло, що ліцензування є необхідним засобом організаційного впливу держави на сферу господарювання, від якого не може відмовитися жодна країна світу. Проте сучасні реалії розвитку господарювання, потреба в посиленні підприємницької активності та переведенні виробництва на інноваційний шлях

розвитку, – все це зобов'язує українську владу переглянути перелік видів господарської діяльності, яка вимагає ліцензування, у напрямку його максимального скорочення. У цьому плані доречно наголосити на тому, що ліцензуванню мають підлягати лише ті види діяльності, які, у разі їх неконтрольованого здійснення, можуть завдати шкоди публічним інтересам, поставити під загрозу права, свободи та законні інтереси приватних осіб. Іншими словами, під час вирішення поставленого питання має застосуватися правило «ліцензувати лише те, що неможна не ліцензувати» [6]. Зрозуміло, що зазначене правило має бути розширено на законодавчому рівні шляхом чіткого формулювання ознак (умов), які будуть свідчити про необхідність поширення на той або інший вид господарської діяльності процедури ліцензування.

Успішність вирішення названого завдання буде багато в чому залежати також і від того, хто з науковців буде залучений владою до його розв'язання. Справа у тому, що нині інститут ліцензування аналізується з позицій різних галузей права, – цивільного, господарського, адміністративного тощо, що призводить до виникнення плутанини у розумінні його сутності, призначення та напрямків реформування. З огляду на це, необхідним є визнання як на законодавчому, так і на науковому рівнях того факту, що останній є складовим елементом адміністративно-господарського права.

Інститут ліцензування господарської діяльності на сьогоднішній день доволі ґрунтовно вивчений у науковій правовій літературі [7; 8; 9 тощо]. У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне зосередити свою увагу лише на питаннях покращення його нормативного та організаційного забезпечення.

Одним з перших кроків на шляху покращення функціонування інституту ліцензування має стати удосконалення його визначення, оскільки, як слушно писав свого часу В.Б. Авер'янов, введення уніфікованих понять та термінів для виразу однорідних явищ є важливою умовою підвищення юридичної культури [10, 58]. На сьогоднішній день тлумачення категорії ліцензування можна знайти в ст.1 Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», де під ліцензуванням розуміється видача, переоформлення та анулювання ліцензій, видача дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов, а також розпоряджень про усунення порушень законодавства у сфері ліцензування. Зазначене визначення, в цілому, позитивно сприймається українськими авторами [11; 12], проте, на наш погляд, воно є недосконалим, що негативно позначається на з'ясуванні сутності даного інституту. Мова йде про наступне.

Ліцензування господарської діяльності є одним з видів адміністративних процедур, який характеризується тими ж ознаками, які властиві будь-якій іншій адміністративній процедурі (у межах адміністративної процедури знаходить вираз юридична діяльність, яка регламентується адміністративно-процедурними нормами; обов'язковим учасником будь-якої адміністративної процедури є орган публічного управління (орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, інший суб'єкт, якому делеговані державно-владні повноваження); юридична діяльність, яка здійснюється у межах адміністративної процедури, має зовнішній характер, тобто спрямовується на фізичних або юридичних осіб організаційно непередбачених суб'єкту публічного управління (зазначена ознака є головною, визначальною у характеристиці адміністративної процедури, дозволяє відмежувати останню від інших видів юридичної діяльності, наприклад, дисциплінарного провадження); наслідком такої діяльності може стати прийняття обов'язкового до виконання нормативного або індивідуального акта управління чи вчинення дій, які безпосереднім чином не зачіпають правового статусу фізичних або юридичних осіб [13]). Інакше кажучи, адміністративна процедура пов'язана з виконанням публічною адміністрацією окремої, зовнішньої орієнтованої функції. Таким чином, головним недоліком наведеного вище визначення ліцензування (ліцензійної процедури) є той факт, що в ньому відбулося об'єднання декількох окремих видів адміністративних процедур, кожна з яких, за нашим переконанням, має розглядатися, а тим більше визначатися окремо. У даному випадку мова йде про ліцензійну процедуру та контрольну процедуру, які хоча і пов'язані між собою, проте мають доволі принципові відмінності як у плані завдань, що на них покладаються, так і часових меж здійснення та підстав проведення. Недоречним є, як наслідок, включення до ліцензійної процедури також і внутрішньої діяльності суб'єктів публічної адміністрації,

пов'язаної з веденням ліцензійних справ та реєстрів, яка є скоріше забезпечувальним (технічним) видом діяльності, яка не тягне за собою жодних юридичних наслідків для ліцензіата. Не можна погодитися також і з включенням до змісту ліцензійної процедури діяльності, пов'язаної з видачею дубліката ліцензії, оскільки в даному випадку суб'єктом публічної адміністрації не приймається рішення про допуск суб'єкта господарювання до зайняття певним видом господарської діяльності, а відбувається лише технічне повторення (відтворення) раніше виданої ліцензії.

Таким чином, під ліцензуванням або ліцензійною процедурою варто розуміти діяльність суб'єктів публічної адміністрації, пов'язану з розглядом заяви суб'єкта господарювання про видачу (переоформлення) ліцензії та прийняттям відповідного рішення за результатами такого розгляду.

Ліцензування, являючи собою різновид адміністративних процедур, має базуватися на відповідних принципах та здійснюватися в межах чітко визначених стадій. Аналіз Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» показує, що у ньому згадується лише про принципи державної політики у сфері ліцензування, які, однак, не є тотожними принципам ліцензійної процедури. Названі принципи хоча і пов'язані між собою, проте стосуються різних аспектів названого інституту. Принципи державної політики є орієнтирами насамперед для правотворчих суб'єктів, тоді як принципи адміністративної процедури є керівними началами для суб'єктів правозастосування. Останні зазначені принципи є більш важливими і для суб'єктів господарювання, оскільки саме через їх призму має здійснюватися прийняття рішення про видачу ліцензії чи відмову в ній. Значимість принципів адміністративної процедури підкреслюється також і КАС України [14], у ст.2 якого визначено їх перелік та зазначено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють чи прийняті (вчинені) вони з урахуванням останніх.

З огляду на викладене, вкрай необхідним виглядає доповнення Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» переліком принципів ліцензування (ліцензійної процедури), що, переконанні, сприятиме підвищенню не лише законності, але і ефективності адміністративно-господарської діяльності відповідних суб'єктів.

У межах розмови про ліцензійну процедуру не можна обійти увагою також і стадії її здійснення. Нині в літературі висловлюється думка, що такими стадіями є: порушення ліцензійної справи; прийняття рішення про видачу ліцензії (або про відмову в її видачі) та видача ліцензії; оскарження рішення про відмову у видачі ліцензії; переоформлення ліцензії та видача її дубліката; контроль за дотриманням ліцензіатом ліцензійних умов, а у випадку їх порушення – анулювання ліцензії; оскарження рішення про анулювання ліцензії [11; 15]. Аналізуючи зазначену позицію, зазначимо, що вона є такою ж недосконалою, як і згадане вище визначення ліцензування. У даному випадку мова йде про те, що не має жодних підстав для об'єднання під терміном ліцензування, так званої, публічно-сервісної (видача ліцензії) та втручальної (проведення перевірок дотримання ліцензійних умов) діяльності суб'єктів публічної адміністрації, оскільки вони відрізняються за чималою кількістю показників.

Таким чином, у Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності», по-перше, необхідно чітко розмежувати окремі види адміністративних процедур, які мають місце у даній сфері; по-друге, для кожного виду адміністративної процедури визначити стадії її здійснення; по-третє, встановити як загальні строки адміністративної процедури та і строки вчинення окремих процедурних дій.

Ліцензійна процедура в будь-якому випадку завершується прийняттям індивідуального адміністративного акта, тобто рішення про видачу ліцензії, продовження її дії або про відмову у видачі ліцензії. На підставі такого рішення, у разі якщо воно є позитивним, суб'єкту господарювання видається ліцензія. Проте іноді у літературі правовим актом індивідуальної дії визнається ліцензія [11], що є принципово невірним. Ліцензія є лише офіційним документом, який підтверджує (засвідчує) право суб'єкта господарювання займатися певним видом господарської діяльності. У зв'язку з цим, ліцензія не може бути предметом оскарження в адміністративному суді. Оскаржити можна лише рішення суб'єкта публічної адміністрації

щодо видачі чи не видачі ліцензії, на чому, до речі, чітко наголошено в Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності».

Отже, в якості висновку наголосимо на тому, що законодавства України про ліцензування певних видів господарської діяльності вимагає свого подальшого удосконалення, яке має здійснюватися, насамперед, у напрямку уніфікації ліцензійних процедур, запровадження їх єдиних принципів та стадій, а також строків здійснення. Актуальним є також і питання про введення до складу суб'єктів ліцензування представників громадськості, незалежних експертів, що дозволило б зробити ліцензійне процедуру більш прозорою, відкритою, а головне неупередженою.

Без названих кроків діяльність суб'єктів публічної адміністрації в даній сфері буде лише негативно позначатися на функціонуванні суб'єктів господарювання, викликати порушення їх прав та законних інтересів, оскільки перші, як наголошується в літературі [16], доволі часто зловживають своїми ліцензійними повноваженнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право / [Авер'янов В.Б., Дерещ В.А., Школик А.М. та ін.] / за ред. В.Б. Авер'янова. – К.: Юрінком Інтер, 2007. – 288 с.
2. Про підприємництво: Закон Української РСР від 07.02.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 168.
3. Про порядок видачі суб'єктам підприємницької діяльності спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення окремих видів діяльності та про розмір плати за державну реєстрацію суб'єктів підприємництва: Постанова Ради Міністрів Української РСР від 15 квітня 1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/99-91-%D0%BF>.
4. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 36. – Ст. 299.
5. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144.
6. Бекирова Э.Э. К вопросу об определении видов хозяйственной деятельности подлежащих лицензированию / Э.Э. Бекирова // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия «Юридические науки». – 2008. – Том 21 (60). – № 2. – С. 151–157.
7. Бекірова Е. Е. Правове регулювання ліцензування певних видів господарської діяльності: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / Е.Е. Бекірова. – Донецьк, 2006. – 17 с.
8. Шестак Л.В. Ліцензування як адміністративно-правовий інститут: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Л.В. Шестак. – Ірпінь, 2005. – 20 с.
9. Шпомер А.І. Ліцензування господарської діяльності (господарсько-правовий аспект): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.04 «Господарське право; господарсько-процесуальне право» / А.І. Шпомер. – К., 2006. – 20 с.
10. Аверьянов В.Б. Функции и организационная структура органа государственного управления: монография / В.Б. Аверьянов. – К.: Наукова думка, 1979. – 150 с.
11. Галіцина Н.В. Ліцензування господарської діяльності як адміністративна процедура / Галіцина Н.В. // Право і безпека. – 2010. – № 5 (37). – С. 255–259.
12. Маліченко О.М. Особливості правового регулювання ліцензування господарської діяльності у сфері обігу дорогоцінного каміння / О.М. Маліченко // Держава і право. – 2010. – Вип. 48. – С. 680–686.
13. Мельник Р.С. Адміністративні процедури в діяльності органів внутрішніх справ України / Р.С. Мельник // Вісник Запорізького юридичного інституту. – 2004. – № 3. – С. 97–101.

14. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, № 37. – Ст. 446.
15. Карчевський К.А. Ліцензування господарської діяльності: правова природа, джерела правового регулювання, поняття та ознаки / К.А. Карчевський // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2009. – Вип. 44. – С. 180–188.
16. Тісунова В.М. Організаційно-правові проблеми ліцензування господарської діяльності / В.М. Тісунова, О.В. Зачепіло // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2009. – № 3. – С. 155–165.

УДК 342.922: 172.12

НОРМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА ТА НОРМИ МОРАЛІ: ОСОБЛИВОСТІ КОНВЕРГЕНЦІЇ ЯК СОЦІАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРІВ

Саєнко С.І., к.ю.н., доцент

Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

У статті звертається увага на необхідність розгляду цінності та значущості адміністративного права з позицій прав і свобод людини та громадянина; досліджуються особливості співвідношення і взаємодії норм адміністративного права та норм моралі; підтверджується наявність тенденцій трансформації моральних імперативів в адміністративно-правові норми.

Ключові слова: соціальні регулятори, суспільні відносини, мораль, адміністративне право, норми моралі, норми адміністративного права, свобода.

Саєнко С.І. НОРМЫ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРАВА И НОРМЫ МОРАЛИ: ОСОБЕННОСТИ КОНВЕРГЕНЦИИ КАК СОЦИАЛЬНЫХ РЕГУЛЯТОРОВ / Луганский государственный университет внутренних дел имени Э.А. Дидоренко, Украина

В статье обращается внимание на необходимость рассмотрения ценности и значимости административного права с позиций приоритета прав и свобод человека и гражданина; исследуются особенности соотношения и взаимодействия норм административного права и норм морали; подтверждается наличие тенденций трансформации моральных императивов в административно-правовые нормы.

Ключевые слова: социальные регуляторы, общественные отношения, мораль, административное право, нормы морали, нормы административного права, свобода.

Sayenko S.I. NORMS OF ADMINISTRATIVE LAW AND NORM OF MORAL: FEATURE OF CONVERGENCE AS SOCIAL REGULATORS / Lugansk state university of internal affairs of the name of E.A. Didorenko, Ukraine

In the article specified, that the processes of democratization and origin of civil society stipulated the necessity of adjustment of maintenance of the field of administrative law taking into account cultural and historical experience of population of modern Ukraine. Attention applies, that a change essence of administrative law must result in positive perception of administrative orders by physical and legal persons which must slenderly blend in the system of all social regulators. Drawn conclusion that the changing terms of the social adjusting require other going near determination of meaningfulness each of components of administrative law and to establishment of cooperation of norms last with other normative social regulators.

It registers in the article, that right and moral – mutually complement each other. On the effective cross-coupling of these regulators to a great extent consisting of legality and law and order depends of country, level of legal culture and sense of justice of society and his citizens. An exception from this rule is not a sphere of action of administrative law. His norm is enough frequent jointly operate with the norms of moral.

A conclusion is grounded about the presence of close mutual influence of norms of moral and norms of administrative law in the different spheres of vital functions of Ukrainian society. Attention applies, that it mutual influence is the one-sided not affecting of norms of moral norms of administrative law and vice versa, but process of their cross-coupling on each other, cooperant progress of moral and administrative relations.

An author proves that actively affecting moral, an administrative law is instrumental in its more deep taking root in Ukrainian society, at the same time it under influence of moral factor is constantly enriched: his moral basis broadens, authority rises, his role increases as a social regulator of public relations. Norms of moral and norm of administrative law – mutually complement each other as facilities of the social adjusting, which must